

4.11 Seksualiteit bij gedetineerden

In het gevangeniswezen is seks op zich niet verboden. Wel is het verboden om seksueel gedrag in een openbare ruimte te vertonen, waar anderen er aanstoot aan kunnen nemen. Langgestraften worden in de gelegenheid gesteld seksueel contact te hebben in een daartoe speciaal ingerichte ruimte ('bezoek zonder toezicht'). Gedetineerden die een straf uitzitten kunnen een keer per maand een uur gebruikmaken van zo'n Bezoek Zonder Toezicht. Dit recht geldt dus niet voor mensen die in afwachting van hun straf in het Huis van Bewaring zitten. De bezoeker dient minimaal 18 jaar oud te zijn. Dit recht geldt naast het gewone bezoekrecht onder toezicht (maximaal 1 uur per week). In België geldt bovendien de eis, dat het duurzame relaties van minimaal een half jaar betreft. In Nederland geldt die eis niet en zijn er veelal contacten met prostituees.

Uit een onderzoek onder langdurig gestraften uit een Belgische gevangenis blijkt dat een vrij kleine groep gedetineerden gebruikmaakt en gebruik mag maken van deze speciale ontmoetingsruimte. Sommige gedetineerden met een vaste relatie kiezen er niet voor, omdat het verlangen tot intiem en seksueel contact alleen maar versterkt wordt na deze korte contacten (van maximaal twee uur). Anderen geven aan dat het de seksuele nood tijdelijk opheft. De partners van de gedetineerden vinden het niet gemakkelijk dat zij zich altijd bekeken voelen als zij zich naar de ontmoetingsruimte begeven (Van Havere e.a., 2005).

BSL - ALG_BK_1KZM - 1883_9789031352395 214
214 Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening

Nogal wat relaties van gedetineerden worden verbroken tijdens de detentie. Het spreekt voor zich dat het moeilijk is voor gedetineerden om in hun beperkte omgeving contact op te bouwen en te onderhouden met mensen buiten de instelling. Heel veel gedetineerden beperken zich tot masturbatie.

In het onderzoek van Van Havere (2005) omschreef een gedetineerde het missen van seks als volgt: 'De emotionele impact van de gevangenschap en het proces wordt vaak onderschat. (...) Enkel affectie kan de pijn iets verzachten; de gedachte van begrepen, geliefd of gesteund te worden.' Een andere gedetineerde: 'Er is nooit iemand die iets liefs in je oor fluistert, je gezicht streelt of je een warme knuffel geeft. Deze gebaren moet je missen: niet een week lang, of een maand, maar jaren lang. Dat mis ik veel erger dan het vrijen, het gewoon graag gezien worden'. Het is niet zozeer de seks die belangrijk is, meer het gebrek aan affectie.

De gedetineerden in het onderzoek geven aan behoefte te hebben aan psychosociale ondersteuning bij dit proces. Het missen van seks is zelden bespreekbaar met andere gedetineerden. In de stoere gevangencultuur lijkt hier geen plaats voor. Dit lijkt bij uitstek een kans voor de professionals in deze instellingen om begeleiding op dit gebied te bieden.